

V Bruseli 14. decembra 2017
(OR. en)

15785/17

RECH 420
COMPET 874
ATO 54
IND 379
MI 963
EDUC 455
TELECOM 366
ENER 515
ENV 1071
REGIO 126
AGRI 706
TRANS 562
SAN 464
ESPACE 65

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Jordi AYET PUIGARNAU, riaditeľ, v zastúpení generálneho tajomníka Európskej komisie
Dátum doručenia:	13. decembra 2017
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2017) 762 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE Výročná správa o činnostiach Európskej únie v oblasti výskumu a technického rozvoja a monitorovaní programu Horizont 2020 v roku 2016

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2017) 762 final.

Príloha: COM(2017) 762 final

V Bruseli 13. 12. 2017
COM(2017) 762 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Výročná správa o činnostiach Európskej únie v oblasti výskumu a technického rozvoja
a monitorovaní programu Horizont 2020 v roku 2016**

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Výročná správa o činnostiach Európskej únie v oblasti výskumu a technického rozvoja a monitorovaní programu Horizont 2020 v roku 2016

1. KONTEXT VÝROČNEJ SPRÁVY O ČINNOSTIACH V OBLASTI VÝSKUMU A TECHNICKÉHO ROZVOJA

Výročná správa o činnostiach Európskej únie (EÚ) v oblasti výskumu a technického rozvoja a o šírení výsledkov je vypracovaná podľa článku 190 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Účelom tejto správy je poskytnúť stručný a neúplný prehľad hlavných opatrení prijatých vo vykazovanom roku.

Na základe výzvy Rady z 30. mája 2017, aby Komisia zjednodušila stratégiu vykazovania, táto správa obsahuje ročné údaje o monitorovaní programu Horizont 2020 v súvislosti s výzvami na predkladanie návrhov v rámci programu Horizont 2020 uzatvorenými v roku 2016. Od 9. novembra 2017 sú ďalšie podrobné údaje o monitorovaní programu Horizont 2020 verejne prístupné na tabuli portálu programu Horizont 2020¹.

2. ŠIRŠÍ POLITICKÝ KONTEXT V ROKU 2016

Rok 2016 bol druhým rokom činnosti Komisie pod vedením predsedu Junckera. Na začiatku svojho mandátu predseda Juncker oznámil, že pôjde o nový začiatok pre Európu a predstavil svoj program pre zamestnanosť, rast, spravodlivosť a demokratickú zmenu, ktorý sa zameriava na desať politických priorít.

Ďalšie výsledky priniesol spolu s Európskym fondom pre strategické investície (EFSD) Investičný plán Komisie pre Európu vo výške 315 miliárd EUR. Tento fond bol funkčný a poskytoval kvalitné investície na vytvorenie nových stimulov pre európske hospodárstvo vrátane výskumu a inovácií, ako aj pre inovačné MSP a malé spoločnosti so strednou trhovou kapitalizáciou.

Počas roka sa do ďalších fáz dostali niektoré z najdôležitejších iniciatív Komisie, ako sú energetická únia, digitálny jednotný trh, únia kapitálových trhov, Európsky program v oblasti bezpečnosti a európska migračná agenda. EÚ musí mať viac ako kedykoľvek predtým zmysel a musí byť prepojená so svojimi občanmi. Podľa predsedu Junckera potrebujeme silné prepojenie medzi politikami, rozhodnutiami a stratégiami.

V rámci následných činností po Parížskej konferencii o zmene klímy (COP21) začala Európska komisia vykonávať záväzky EÚ v oblasti energie a klímy a prijala ambiciózny balík „Čistá energia pre všetkých Európanov“, súčasťou ktorého je aj oznámenie „Urýchlenie inovácií v oblasti čistej energie“. V tomto oznámení sa uvádzajú rozsiahle politické opatrenia na urýchlenie prechodu Európy na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo prostredníctvom zvyšovania investícií do výskumu a inovácie v oblasti čistej energie a mobilizovania aktérov na všetkých úrovniach s cieľom uľahčovať prenikanie inovačných čistých energetických technológií a služieb na trh. V mene EÚ ako celku sa oznámenie prihlásilo aj k iniciatíve Mission Innovation, ktorá sa začala na konferencii COP21, teda k medzinárodnej iniciatíve na podporu urýchlenia verejných aj súkromných inovácií v oblasti čistej energie a vynakladania prostriedkov na riešenie problematiky zmeny klímy.

¹ <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/projectresults/index.html>

3. POLITICKÝ RÁMEC

Počas tohto vykazovaného roka sa rozpracovali strategické priority komisára pre výskum, vedu a inováciu Carlosa Moedasa týkajúce sa otvorenej inovácie, otvorenej vedy a otvorenosti svetu.

Jedným z hlavných prvkov otvorenej vedy je zriadenie európskeho cloudu pre vedu. V roku 2016 spustila Európska komisia viacero prvkov tejto iniciatívy s cieľom lepšie zužitkovať dátovú revolúciu. Cloud pre vedu poskytne európskej vede, priemyslu a subjektom verejného sektora špičkovú digitálnu infraštruktúru, vďaka ktorej budú mať všetci vedci a inžinieri v Európskej únii na dosah najmodernejšiu výpočtovú a úložnú kapacitu.

V roku 2016 prijala skupina vedeckých poradcov na vysokej úrovni pre mechanizmus vedeckého poradenstva vedecké stanovisko k preklenutiu priepasti medzi skutočnými emisiami CO₂ ľahkých vozidiel a laboratórnym testovaním; významne pokročila pri príprave vedeckého stanoviska ku kybernetickej bezpečnosti na európskom digitálnom jednotnom trhu a vysvetliviek týkajúcich sa nových techník v poľnohospodárskej biotechnológii; a začala pracovať aj na vedeckom stanovisku k potravinám z oceánov. Počas roka 2016 skupina na vysokej úrovni čoraz užšie spolupracovala s novým konzorciom „Science Advice for Policy by European Academies“ (SAPEA – financovaným prostredníctvom programu Horizont 2020), ktoré zhromažďuje najnovšie vedomosti a odborné poznatky od kolegov zo 100 akadémií a učených spoločností z viac než 40 európskych krajín.

S cieľom posilniť schopnosť Európy prinášať a koncentrovať prelomové inovácie schopné vytvoriť nový trh prebiehala od 16. februára 2016 do 29. apríla 2016 výzva na predkladanie nápadov v súvislosti s možným zriadením Európskej rady pre inováciu. Komisia vydala aj osobitné oznámenie o zriadení skupiny inovátorov na vysokej úrovni, ktorá má poskytovať odborné poradenstvo Európskej komisii pri navrhovaní a formovaní Európskej rady pre inováciu, aby bolo možné posilňovať schopnosť EÚ v oblasti prelomových inovácií schopných vytvoriť nový trh. Po vydaní oznámenia bola z takmer 500 prihlášok vybratá skupina 15 členov, z ktorých sa vytvorila skupina s pôsobnosťou od 1. januára 2017. Európska rada pre inováciu predstavuje kľúčové opatrenie iniciatívy pre začínajúce a rozširujúce sa podniky, ktorú zaviedla Komisia s cieľom poskytnúť množstvu inovačných podnikateľov v Európe všetky mysliteľné príležitosti nato, aby vo svetovom meradle získali vedúce postavenie. Pilotné opatrenia, ktoré nadobudli účinnosť v rámci programu Horizont 2020, boli vypracované už v priebehu roka 2016 za účasti externých zainteresovaných strán a príslušných útvarov Komisie.

V roku 2016 Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) navrhol nové znalostné a inovačné spoločenstvo (ZIS), EIT pre oblasť potravín, ktoré podporuje inovačné a hospodársky udržateľné iniciatívy zamerané na premenu európskeho potravinového systému, posilňovanie dôvery spotrebiteľov a zlepšovanie globálneho zdravia.

V roku 2016 sa začala realizovať pilotná činnosť týkajúca sa obehového hospodárstva s cieľom pomôcť inovátorom najrozličnejšieho druhu riešiť regulačné prekážky prostredníctvom uzatvárania dohôd so zainteresovanými stranami a orgánmi verejnej moci². Ako nový pilotný program zaviedla Európska komisia dohody o inováciách, prostredníctvom ktorých sa má pomôcť inovátorom prekonávať regulačné prekážky, aby mohli svoje sľubné riešenia otázok životného prostredia dostať na trh.

² http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/circular-economy/docs/communication-action-plan-for-circular-economy_en.pdf

Vo februári 2016 začala Komisia verejnú konzultáciu o novej iniciatíve v oblasti výskumu a inovácie týkajúcu sa udržateľnej potravinárskej výroby a zlepšeného hospodárenia s vodami v oblasti Stredozemia, ktorá bude mať názov PRIMA, partnerstvo pre výskum a inováciu v oblasti Stredozemia. V októbri 2016 Komisia na základe článku 185 zmluvy (ZFEÚ) prijala legislatívny návrh pre iniciatívu PRIMA, ktorý zákonodarca schválil v roku 2017. Ide o významný míľnik, a to aj vzhľadom na nedávne udalosti v tejto susediacej oblasti EÚ.

V júni 2016 sa Komisia v mene EÚ pripojila ku globálnej iniciatíve Mission Innovation, ktorá sa začala počas konferencie COP21. V tejto iniciatíve spájajú svoje sily najväčšie svetové hospodárstva v snahe o zlepšenie koordinácie projektov výskumu a inovácie, ktoré sa týkajú technológií v oblasti čistej energie. Všetci členovia prisľúbili, že v priebehu nasledujúcich piatich rokov zdvojnásobia vládne investície do výskumu a inovácie v oblasti čistej energie. V novembri 2016 bola na bratislavskej konferencii o pláne SET vydaná správa o pokroku za rok 2016³, ktorý sa dosiahol v rámci strategického plánu pre energetické technológie (plán SET). V správe sa uvádzali ciele kľúčových technológií vypracované v spolupráci so všetkými členskými štátmi a ďalšími krajinami EÚ zapojenými do plánu SET, ako aj spoločným záujmom zainteresovaných strán v oblasti výskumu a inovácie, a schválené týmito stranami. Ciele sa zameriavajú na znižovanie nákladov a zlepšovanie výkonnosti kľúčových nízkouhlíkových technológií. Najlepším spôsobom, ako v budúcnosti pokročiť, je zlúčiť plány vykonávania v príslušných technologických oblastiach, ktoré sa vypracúvajú v priebehu roka 2017, čím sa identifikujú konkrétne činnosti/projekty prispievajúce k realizácii cieľov aktérov zapojených do plánu SET, v prípade ktorých sa má dosiahnuť pokrok.

Európska komisia pokračovala v iniciatíve science4refugees pre vedcov a výskumníkov z radov utečencov a žiadateľov o azyl s cieľom umožniť im nadviazanie kontaktov s vedeckým prostredím a vedeckými inštitúciami, ktoré sa dobrovoľne označujú za „organizácie prijímajúce utečencov“.

V roku 2016 získal Nobelovu cenu ďalší príjemca grantu ERC. Profesor Ben Feringa z Groningenskej univerzity v Holandsku dostal v roku 2016 spolu so sirom J. Fraserom Stoddartom a Jeanom-Pierreom Sauvageom, ktorí dozerali na dva individuálne granty MSCA, Nobelovu cenu za chémiu „za návrh a syntézu molekulových strojov“. Profesor Feringa získal prvý rozšírený grant ERC v roku 2008 a druhý v roku 2015 na posúvanie hraníc v oblasti molekulových motorov. Je šiestym príjemcom grantu ERC, ktorý dostal Nobelovu cenu. V minulosti ako vedec zodpovedal za projekt MSCA COFUND. Okrem toho, siedmi príjemcovia grantov už boli v čase získania grantu ERC laureátmi Nobelovej ceny, čo znamená, že celkovo sa z ERC za jeho desaťročnú existenciu financovalo 13 laureátov Nobelovej ceny.

V októbri 2016 Komisia navrhla novú Stratégiu pre Európu v oblasti kozmického priestoru. Táto iniciatíva patrila k desiatim hlavným iniciatívam novej Komisie. Táto stratégia bude prostredníctvom rôznych výziev úzko súvisieť s programom Horizont 2020.

⁴V roku 2016 bol v kontexte európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík prijatý súbor odporúčaní pre jednotlivé krajiny⁴ zaoberajúce sa otázkami výskumu a inovácie. Svoje stanoviská k priebežnému hodnoteniu programu Horizont 2020 a ďalšiemu rámcovému programu pre oblasť výskumu a inovácie vypracúvali ERAC (Výbor pre Európsky výskumný priestor a inováciu), SFIC (strategické fórum pre medzinárodnú

³ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/set-plan_progress_2016.pdf

⁴ https://ec.europa.eu/info/european-semester/european-semester-timeline/eu-country-specific-recommendations/2016-european_en

vedecko-technickú spoluprácu) a GPC (skupina na vysokej úrovni pre spoločnú tvorbu programov).

Nástroj politickej podpory programu Horizont 2020, ktorý sa zaviedol v marci 2015, úspešne ako nový nástroj naďalej poskytoval členským štátom a krajinám zapojeným do programu Horizont 2020 praktickú podporu pri tvorbe, zavádzaní a hodnotení reforiem zvyšujúcich kvalitu ich investícií do výskumu a inovácie. A napokon sa posilnili metódy hodnotenia určené na meranie vplyvu investícií do výskumu a inovácie, a to najmä vzhľadom na nový rámcový program v oblasti výskumu a inovácie.

4. VYKONÁVANIE PROGRAMU HORIZONT 2020

Prostredníctvom svojho druhého dvojročného pracovného programu na obdobie rokov 2016 – 2017 je program Horizont 2020 zosúladený s politickým programom Komisie, a najmä s prioritami ako digitálny jednotný trh, energetická únia, obehové hospodárstvo a Európsky fond pre strategické investície (EFSI). Počas roka sa realizovali výzvy na predkladanie návrhov v celkovej hodnote 7,7 miliardy EUR.

Druhá vlna zjednodušenia programu Horizont 2020 sa uskutočnila v roku 2016, pričom v jej rámci sa vypracoval aj „pilotný program paušálnych súm“. V rámci pilotného programu sa s cieľom využiť poznatky pre 9. rámcový program otestuje financovanie veľkých spoločných projektov, ktoré sú súčasťou pracovného programu Horizont 2020 na obdobie rokov 2018 – 2020.

Ďalšou dôležitou prioritou v oblasti podmienok plnenia na rok 2016 bola skúsenosť so strategickým programovaním na prípravu konečného pracovného programu v rámci programu Horizont 2020, v tomto prípade trojročného, na obdobie rokov 2018 – 2020. Táto dôležitá skúsenosť umožnila zhromaždiť množstvo rôznych druhov informácií pochádzajúcich od zainteresovaných strán zo všetkých oblastí, ako aj z otvorených konzultácií, ale aj z práce skupín odborníkov zo všetkých výskumných, inovačných a politických oblastí v rámci programu Horizont 2020. Toto úsilie bolo podporené množstvom štúdií a hodnotení doterajšieho pokroku programu.

Aj keď sa pracovné programy Horizont 2020 týkajú prevažnej väčšiny finančných prostriedkov, ktoré sú v rámci programu dostupné, dopĺňajú ich samostatné pracovné programy pre Európsku radu pre výskum, výskumný a vzdelávací program Euratomu (2014 – 2018), a Spoločné výskumné centrum, ako aj strategický inovačný program pre Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT).

Aj v roku 2016 sa naďalej podporovali synergie (ako napríklad spoločný podnik Čisté nebo 2, spoločný podnik ECSEL) s európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi (EŠIF) a prípravné akcie ako cesta k dokonalosti. V rámci toho komisár Carlos Moedas oznámil ďalšie rozšírenie známky excelentnosti v rámci programu Horizont 2020. Žiadatelia sa vyzývali, aby vo svojom členskom štáte alebo regióne EÚ určili oblasti inteligentnej špecializácie a preskúmali možnosti synergií s príslušnými riadiacimi orgánmi zodpovednými za EŠIF na svojom území⁵. Znamka excelentnosti sa udeľuje návrhom, ktoré spĺňajú prahové hodnoty hodnotenia, ale z dôvodov rozpočtových obmedzení nástroja pre MSP (a pravdepodobne aj iných nástrojov zameraných na jeden druh príjemcov) sa nefinancujú. Znamka excelentnosti umožňuje krajinám/regiónom uznať značku kvality, ktorá sa udeľuje sľubným návrhom predloženým v rámci programu Horizont 2020, a podporovať ich prístup k rôznym zdrojom financovania, ako sú EŠIF a iné celoštátne alebo regionálne investičné programy. Túto činnosť dopĺňa mobilizačná kampaň určená

⁵ http://ec.europa.eu/regional_policy/indexes/in_your_country_sk.cfm

regiónom/krajinám s cieľom podporiť zavádzanie schém financovania vhodných pre MSP v kontexte vykonávania svojich operačných programov EŠIF.

4.1. Kľúčové údaje monitorovania – program Horizont 2020 po troch rokoch

Do konca roka 2016 bolo uzavretých 329 výziev v rámci programu Horizont 2020, pričom predložených bolo 115 235 oprávnených návrhov, v ktorých sa žiadalo o finančný príspevok EÚ v celkovej výške 182,4 miliardy EUR. Z nich sa na financovanie vybralo 14 549 návrhov, čiže celková úspešnosť úplných oprávnených návrhov za prvé tri roky je 12,6 %. Do 1. septembra 2017 sa podpísalo spolu 13 903 dohôd o grante, čo predstavuje rozpočtový príspevok z finančných prostriedkov EÚ vo výške 24,8 miliardy EUR. Len v roku 2016 sa podpísalo 4 594 dohôd o grante s finančným príspevkom EÚ vo výške 8,3 miliardy EUR⁶.

Za tri roky bolo prijatých spolu 399 927 oprávnených **žiadostí**. V roku 2016 sa počet vybraných žiadostí a výška finančných príspevkov, ktoré im boli pridelené, významne zvýšili (v porovnaní s rokom 2015 o 23,8 % v prípade žiadostí a 17,1 % v prípade príspevkov). Od začiatku fungovania programu Horizont 2020 bolo 38,4 % všetkých žiadostí prijatých od univerzít, 36,1 % zo súkromného sektora a 18,2 % od výskumných organizácií. Najvyššiu úspešnosť majú verejné subjekty, ktoré však podávajú žiadosti najmenej (3,5 %).

V roku 2016 malo Nemecko najvyšší podiel **účastníkov** na podpísaných grantoch na členský štát EÚ a za ním nasledovali Spojené kráľovstvo a Španielsko. V dvanástich členských štátoch EÚ sa zaznamenal nárast účasti, pričom najväčší vo Švédsku a v Španielsku. Členské štáty dostali za prvé tri roky existencie programu Horizont 2020 celkovo 92,8 % finančných prostriedkov. Zostávajúce finančné prostriedky boli pridelené pridruženým⁷ a tretím krajinám.

Tretie krajiny mali za tri roky 1,94 % podiel účasti na podpísaných grantoch, pričom dohody o grantoch boli podpísané s účastníkmi z 94 rôznych krajín. Päť účastníckych krajín na najvyšších priečkach (Spojené štáty, Čína, Južná Afrika, Kanada a Brazília) tvorilo viac než 40 % celkovej účasti tretích krajín.

Prvé miesto, pokiaľ ide o objem získaných finančných prostriedkov, zastávajú univerzity, zatiaľ čo v účasti ich takmer prekonal súkromný sektor.

Od začiatku programu do konca vykazovaného roka dosiahol podiel účasti súkromného sektora vo výzvach 32,8 %. V pilieroch 2 a 3, bez zahrnutia prístupu k rizikovému financovaniu, pochádza 63,9 % zo všetkých príjemcov v podpísaných dohodách o grantoch zo súkromného sektora.

Verejné, ako aj ďalšie subjekty, zvýšili svoj podiel účasti a objem finančných prostriedkov.

V rámci **nástroja pre MSP** bolo za tri roky prijatých takmer 35 000 žiadostí, pričom ich počet z roka na rok rástol (9 061 v roku 2014, 12 713 v roku 2015 a 13 186 v roku 2016). Priemerná úspešnosť úplných návrhov v rámci nástroja pre MSP za prvé tri roky bola 7,5 % (9,1 % v roku 2014, 6,4 % v roku 2015 a 7,4 % v roku 2016), čo je menej než priemer 14,8 % programu Horizont 2020, pokiaľ ide o celkový počet žiadostí. V roku 2016 bolo z kombinovaných rozpočtov určených na oblasti Vedúce postavenie v rámci podporných

⁶ Tento súbor údajov obsahuje výzvy uzatvorené k 31. decembru 2016, preto sa v ňom nenachádzajú výzvy začaté v roku 2016, ale uzatvorené v roku 2017, ktoré sa budú uvádzať v ďalšej výročnej správe o monitorovaní programu Horizont 2020.

⁷ K programu Horizont 2020 sú pridružené tieto krajiny: Albánsko, Arménsko, Bosna a Hercegovina, Faerské ostrovy, bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko, Gruzínsko, Island, Izrael, Moldavská republika, Čierna Hora, Nórsko, Srbsko, Švajčiarsko, Tunisko, Turecko a Ukrajina.

a priemyselných technológií a Spoločenské výzvy 23,6 % (1,17 miliardy EUR) pridelených MSP, čím sa prekonal 20 % rozpočtový cieľ.

Približne 54 % všetkých účastníkov programu Horizont 2020 tvoria **noví účastníci**, zatiaľ čo zvyšok sa zúčastnil už 7. rámcového programu. V prvých troch rokoch existencie programu Horizont 2020 pochádzalo 73 % nových účastníkov zo súkromného sektora, čo poukazuje na prítlačivosť programu Horizont 2020 pre súkromné spoločnosti. Z nich 48,9 % tvorili MSP.

Za tri roky sa v priemere 90,5 % všetkých dohôd o grantoch podpísalo v rámci zákonného cieľa (ktorý sa netýka ERC) ôsmich mesiacov a táto hodnota sa z 90,9 % v roku 2015 zvýšila na 93,7 % v roku 2016. Za prvé tri roky existencie programu Horizont 2020 bol priemerný **čas na udelenie grantu** 192,5 dňa (208,4 v roku 2014, v roku 2015 sa znížil na 189,7 a v roku 2016 na 180,9).

Okrem toho v roku 2016 pokračovala pilotná iniciatíva **urýchlenie procesu inovácie**, ktorej hlavným cieľom je podporovať inovácie skracovaním času potrebného na uvedenie inovatívnych nápadov na trh. Z 1 096 prijatých návrhov 48 získalo v roku 2016 viac než 100,9 milióna EUR, pričom 51,7 % účastníkov projektov tvorili MSP.

Počas tohto obdobia pochádzali **odborní hodnotitelia** oprávnených návrhov zo 107 rôznych krajín⁸. Väčšina hodnotiteľov bola pridružená k univerzite alebo výskumnej organizácii (spolu tvorili 68 %) a 17 % pochádzalo zo súkromného sektora. 15 % hodnotiteľov pochádzalo z verejných a iných subjektov. 71 % pochádzalo z krajín EÚ15, 16 % z krajín EÚ13, 6 % z tretích krajín a 6 % z pridružených krajín.

V roku 2016 sa zvýšilo úsilie o posilnenie interdisciplinárneho významu výziev na predkladanie návrhov s osobitným dôrazom na výskum v oblasti **spoločenských a humanitných vied**. V roku 2016 bolo 183 tém s významom pre spoločenské a humanitné vedy. Odborníci v oblasti spoločenských a humanitných vied boli navyše zapojení do činnosti príslušných hodnotiacich komisií a odborníkom a moderátorom sa poskytli ciele usmernenia. Okrem toho zohrávali spoločenské a humanitné vedy hlavnú úlohu v Spoločenskej výzve 6 Európa v meniacom sa svete – inkluzívne, inovačné a reflexívne spoločnosti, v ktorej 94 % tvorili témy s významom pre spoločenské a humanitné vedy.

Dosiahol sa pokrok v práci zameranej na lepšie začlenenie **rodovej dimenzie** do programu Horizont 2020 a zvýšila sa viditeľnosť rodovej otázky v pracovnom programe na roky 2016 – 2017. Rodovej rovnosti je v súčasnosti venovaná osobitná stránka na webovom sídle programu Horizont 2020⁹ a vyvinulo sa väčšie úsilie na zohľadnenie rodovej rovnosti. Okrem toho sa zvýšil podiel zmlúv podpísaných s odborníkmi zapojenými do činnosti hodnotiacich komisií v rámci programu Horizont 2020 na 41 %, pričom v predchádzajúcom roku to bolo 37 %.

Prebieha monitorovanie výdavkov spojených s **činnosťami v oblasti klímy a udržateľného rozvoja** v rámci celého programu Horizont 2020 a ich porovnanie s príslušnými cieľmi, ktoré sú v nariadení zriaďujúcom program Horizont 2020 stanovené na 35 a 60 %. Z údajov za rok 2016 vyplýva, že plnenie cieľa udržateľného rozvoja je na dobrej ceste, zatiaľ čo cieľ súvisiaci s činnosťami v oblasti klímy sa ešte nesplnil. Výdavky programu Horizont 2020 za rok 2016 (vo výške 8,3 miliardy EUR) dosiahli výšku 28 %, pokiaľ ide o činnosť v oblasti klímy, a 65 %, pokiaľ ide o trvalo udržateľný rozvoj. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

⁸ Posúdenie uskutočnené na základe dostupných údajov.

⁹ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/promoting-gender-equality-research-and-innovation>

však ide v oboch prípadoch o zvýšenie. Na zabezpečenie splnenia zohľadneného cieľa činností v oblasti klímy v rámci programu Horizont 2020 bude ešte potrebné ďalšie úsilie celej Komisie. Naďalej sa bude podporovať neprestajné zohľadňovanie činností v oblasti klímy v GR zodpovedných za vykonávanie programu Horizont 2020.

Z **programu Euratom** sa naďalej podporovala jadrová bezpečnosť a rozvoj energetiky. V oblasti výskumu jadrového štiepenia sa 48 projektov, do ktorých bolo zapojených 1 200 výskumníkov, venovalo trom kľúčovým oblastiam: jadrová bezpečnosť, nakladanie s odpadom a ochrana pred žiarením. Pokiaľ ide o výskum v oblasti jadrovej syntézy, v rámci programu sa do konca roka 2016 splnilo 47 % výskumných míľnikov stanovených na obdobie rokov 2014 – 2018, pričom sa stále poskytujú kľúčové informácie a údaje pre budúce fungovanie reaktora ITER, prelomového zariadenia globálneho výskumu, ktoré sa buduje vo Francúzsku.

Pokiaľ ide o **rozšírenie účasti**, popri nástroji politickej podpory a známke excelentnosti bolo v roku 2016 vybratých desať projektov v rámci druhej fázy nástroja vytvárania tímov s cieľom zlepšovať výkonnosť v oblasti výskumu a zvýšiť investície do krajín s nižším hodnotením excelentnosti výskumu. Každému z projektov bolo udelených 10 až 14 miliónov EUR, čo je spolu takmer 140 miliónov EUR. V roku 2016 sa začala výzva na prvú fázu vytvárania tímov, ktorá získala finančný príspevok EÚ takmer 14 miliónov EUR, z ktorých sa financovalo 30 projektov. Okrem toho sa ďalej poskytovala podpora pre COST (európsku spoluprácu v oblasti vedy a techniky).

V porovnaní so situáciou na začiatku existencie programu sa v roku 2016 zlepšila **medzinárodná účasť** na programe Horizont 2020, napriek tomu však zostáva hlboko pod úrovňou 7. rámcového programu. Na zlepšenie medzinárodného rozmeru programu Horizont 2020 sa prijali nápravné opatrenia. Konkrétne sa v porovnaní s pracovným programom na obdobie rokov 2014 – 2015 zvýšil v pracovnom programe na obdobie rokov 2016 – 2017 počet tém, ktoré sú mimoriadne dôležité pre medzinárodnú spoluprácu. Okrem toho Komisia naďalej podporovala industrializované krajiny a rozvíjajúce sa ekonomiky a pomáhala im zavádzať mechanizmy financovania účasti ich výskumníkov na činnostiach v rámci programu Horizont 2020, pričom sa v roku 2016 naďalej snažila rozširovať rozsah ich uplatňovania. Podporili sa komunikačné činnosti a cielené podujatia na vytváranie partnerstiev, a to predovšetkým kampaňou Horizont 2020 – otvorený svet. V októbri 2016 prijala Európska komisia správu o pokroku týkajúcu sa stratégie EÚ v oblasti medzinárodnej spolupráce na výskume a inovácii. Vedecká diplomacia je čoraz dôležitejšou súčasťou stratégie EÚ v oblasti medzinárodnej spolupráce na výskume a inovácii. V spoločnom oznámení s názvom Integrovaná politika Európskej únie pre Arktídu uverejnenom v apríli 2016 sa napríklad zdôrazňuje kľúčová úloha výskumu a inovácie pri rozvoji medzinárodnej spolupráce v otázkach týkajúcich sa arktickej oblasti. EÚ takisto zmobilizovala nemalú časť politických, finančných a vedeckých zdrojov na pomoc ľuďom postihnutým vírusom Zika a na zabránenie jeho šíreniu, získanie kontroly nad týmto vírusom, jeho liečbu a napokon potlačenie jeho výskytu (pomocou osobitnej výzvy v hodnote 30 miliónov EUR). Táto suma zahŕňala financovanie z členských štátov a Európskej komisie.

V roku 2016 sa k programu Horizont 2020 pridružili Tunisko, Gruzínsko a Arménsko, čím sa počet pridružených krajín zvýšil na 16.

5. SPOLOČNÉ VÝSKUMNÉ CENTRUM (JRC)

V roku 2016 JRC naďalej poskytovalo vedeckú podporu kľúčovým politickým iniciatívam, ako sú regionálny rozvoj, jednotný digitálny trh, energetická únia, obehové hospodárstvo, normalizácia, hospodárska a menová únia a migrácia.

V apríli 2016 schválil komisár Navracsics novú stratégiu JRC do roku 2030. Stratégia umožňuje JRC pripraviť sa na lepšie plnenie aktuálnych a budúcich priorít Komisie. Zameriava sa, okrem iného, na správu vedomostí a spoluprácu s hlavnými partnermi. JRC aktívne prispievalo k vykonávaniu novej politiky Komisie v oblasti podnikových údajov a správy informácií a vedomostí. Systém modelovania správy majetku a vedomostí bol z nástroja JRC zmenený na nástroj na úrovni celej Komisie. V októbri 2016 bol spustený online priestor spolupráce s cieľom zlepšiť prostredníctvom prepojenej platformy spoluprácu tímov 27 krajín európskeho semestra. Okrem toho boli zriadené nové vzdelávacie (pre migráciu a demografiu a pre územné politiky) a kompetenčné (pre súhrnné ukazovatele a porovnávacie prehľady a pre mikroekonomické hodnotenie) centrá. V týchto centrách sa združujú odborníci, kompetencie, nástroje, zručnosti, údaje a vedomosti, pričom spolupracujú s GR v celej Komisii, čo im umožňuje prispôbiť poskytovanie spoľahlivých vedeckých odporúčaní a vedomostí, a tým lepšie plniť politické potreby.

Výmenou vedomostí, kompetencií a nástrojov s viac než 1 000 partnermi na celom svete si JRC udržiava vysokú úroveň odbornosti a k tvorbe politik prispieva tými najlepšimi vedeckými poznatkami. V roku 2016 JRC uzavrelo dohody so strategickými organizáciami, ako sú Stredoeurópska univerzita, EIT, ukrajinská Národná akadémia vied, Ministerstvo energetiky USA a Geologická služba USA. JRC posilnilo vzťahy a africkými krajinami, a to najmä prostredníctvom podujatia venovaného budovaniu kapacít na riešenie výziev súvisiacich s tvorbou politik založenou na dôkazoch. K ďalším úspešným podujatiam spoluorganizovaným JRC patria podujatia s názvom Veda a regióny a Veda a parlamenty, ako aj 5. výročné fórum stratégie EÚ pre podunajskú oblasť a podpora prenosu technológie do krajín západného Balkánu.

6. ŠÍRENIE, VYUŽÍVANIE A KOMUNIKÁCIA

Komisia realizuje činnosti prostredníctvom konkrétnych výziev na predkladanie návrhov, koordinačných a podporných činností a verejného obstarávania na poskytnutie cielenej pomoci projektom a konzorciám s cieľom optimalizovať využívanie a šírenie výsledkov, pričom jej rozpočet dosiahol v roku 2016 výšku 6,6 milióna EUR. Na základe rámcovej zmluvy o zintenzívnení spoločného využívania (1,6 milióna EUR) sa do konca roka 2016 podporilo 239 projektov a dokončilo 40 služieb. V prípade externých zainteresovaných strán bol sumou 5 miliónov EUR podporený CORDIS, hlavný verejný register a portál Európskej komisie na šírenie informácií o všetkých výskumných projektoch financovaných z prostriedkov EÚ a o ich výsledkoch. CORDIS bol prostredníctvom nových iniciatív rozšírený a zlepšený. Prostredníctvom balíkov výsledkov sa konkrétnym adresátom sprístupňujú využiteľné výsledky výskumu a prostredníctvom služby poskytovania stručných výsledkov sa výsledky a vplyv projektov predstavujú širokej verejnosti. Toto úsilie dopĺňa neprestajúca snaha o poukazovanie na úspechy výskumu a inovácie financovaných z prostriedkov EÚ so zameraním na program Horizont 2020. S cieľom zdôrazniť dlhodobý vplyv nepretržitej podpory EÚ pre výskum a inováciu v kľúčových oblastiach bola zavedená nová činnosť v oblasti komunikácie.

Príjemcovia musia v zmysle politiky otvoreného prístupu programu Horizont 2020 zabezpečiť uloženie partnersky preskúmaných vedeckých publikácií financovaných z programu Horizont 2020 do registrov a umožniť, aby boli voľne prístupné, t. j. aby k nim mali používatelia bezplatný prístup online. Na základe podpísaných dohôd o grantoch sa v hlavných oblastiach do konca roka 2016 do pilotného projektu zapojí približne 68 % projektov. Aj keď sa tento pilotný projekt vzťahuje na vybrané oblasti programu Horizont 2020, dosiahlo sa výraznejšie posilnenie otvoreného prístupu k výskumným publikáciám

a údajom s cieľom stanoviť otvorený prístup k údajom ako základné pravidlo v pracovných programoch od roku 2017.

Prijatím balíka lepšej právnej regulácie sa v plnej miere posilnil význam monitorovania a hodnotenia v strategickom programovaní a cykle politik.

7. VÝHĽAD DO BUDÚCNOSTI

Výhľad do budúcnosti ovplyvňuje to, čo sa už v polovici trvania programu Horizont 2020 dosiahlo, ako aj jeho priebežné hodnotenie a včasné úsilie o vytvorenie základov pre ďalší rámcový program, ktorý ho nahradí.

Priebežné hodnotenia programov Horizont 2020 a Euratom sa dokončili v roku 2017¹⁰. Výsledky týchto hodnotení sa pretavili do zlepšení pracovného programu na obdobie rokov 2018 – 2020, k akým patrí aj pozornosť venovaná zvyšovaniu úspešnosti žiadateľov.

V septembri 2016 bola zriadená skupina na vysokej úrovni, ktorej predsedá Pascal Lamy a ktorej cieľom je sformulovať víziu budúceho výskumu a inovácie EÚ a vypracovať strategické odporúčania týkajúce sa maximalizácie vplyvu programov výskumu a inovácie EÚ v budúcnosti. Záverečnú správu predložila v júli 2017¹¹. Správa skupiny na vysokej úrovni bude spolu s poznatkami získanými v rámci priebežného hodnotenia programu Horizont 2020, priebežne vypracúvanými prognózami a hospodárskym základom verejného financovania výskumu a inovácie a ich vplyvom tvoriť základné stavebné kamene ďalšieho rámcového programu, ktorý Komisia navrhne v roku 2018.

¹⁰ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=h2020evaluation

¹¹ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=hlg